UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Officio prætoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

De officio prætoris Rubrica. XIIII.

LEX TERTIA.

1 ☞ Dignitatem petere quando quis poſſit, ⁊ pro ea pecuniam omittere. ⁊ in repe. nu. 2.
2 Error communis, quãdo faciat ius, ⁊ in repe. nu. 7. ⁊ quomodo hoc colligitur. nu. 9.
3 Barbarius in caſu huius legis fuit liber. ⁊ in repe. nu. 6. qđ nõ.
4 Barbariꝰ in caſu huius legis, quod fuerit Pretor. ⁊ in repet. etiam nu. 3. quod non.
5 Acta facta coram iudice minus idoneo, an valeant. ⁊ nu. 6.
6 Inſtrumenta confecta ab eo, qui diu ſe geſſit pro tabelliõe, an valeãt. ⁊ in repe. nu. 8.
7 Geſta per iudicẽ qui poſtea apparet excommunicatus, an valeant. ⁊ in repe. nu. 9.

a
b
Barbarius. [a] Hec ẽ bona, ſubtilis et ſolennis lex [b] ⁊ legit dupliciter. vno modo ſm gl. alio modo ſecundum
Vltramon. ⁊ ſꝫ glo. diuidit in quatuor partes.
Primo ponit thema. Scđo ponit vnã q. ⁊ reſpõſionẽ ad eã. Tertio ponit aliã qõ. ⁊ eius ſolutionẽ. Quarto ponit aliã qõ. ⁊ eius ſolutionẽ. Scđa ibi, ⁊ tñ
videamꝰ. Tertia ibi, qđ dicemꝰ. Quarta ibi, ſꝫ ⁊ ſi ſciuiſſet. Et
c ſꝫ gl. breuiter. h. d. Agitata [c] ꝑ ꝓtorẽ minꝰ idoneũ, vt puta ſeruili macula aſperſuꝫ, tenẽt, ⁊ valẽt ob publicã vtilitatẽ, imo plꝰ,
qꝛ ſi ſeruus electꝰ fuerit ꝓtor liber ⁊ ꝓtor dicit̃ fuiſſe. h. d. ſcđm
gl. legit̃ ⁊ alio modo ſcđm Vltramõ. vt dicã. Et no. ſm hãc lect.
qđ Barbariꝰ olim ſeruus ⁊ ꝓtor creatus, fuerit vere pretor. ⁊
d quod error communis, [d] facit ius propter publicam vtilitatẽ
⁊ agitata coraꝫ iudice incõpetenti valẽt, ⁊ hoc propter publicã
vtilitatem, de eqtate iſte liber fuit. Et ſic not. ꝙ ex iuſta cauſa
ꝑt Imperator, vel ciuitas ſeruũ alienũ manumittere. ¶ Venio ad gloſ. ⁊ opp. ad lect. gl. dr̃ hic ꝙ Barbarius petijt pretoriã dignitatem, ⁊ pretor fuit, imo incidit in l. Iuliam. ambitus.
vnđ obſtat totũ. ĩ. ad l. Iuliã ambitus. ⁊ C. ad l. Iuli. ambitus,
per l. j. ꝑ totũ. Gl. ſoluit multis modis. Vna ſol. eſt ꝙ licet non
debuerit peti, tñ petita valeat, ⁊ teneat arg. l. j. §. j. qñ appel. ſit.
Hec ſolu. videt̃ contra l. ſi quẽquã. C. de epi. ⁊ cle. Vel dic, dicit
gl. ꝙ hic Barbarius petijt officiuꝫ in publico ⁊ palã, non tacite
vel ſimoniace, ⁊ ideo tꝫ, ⁊ nõ incidit in l. Iuliam ambitus. arg. l.
prime. §. j. de polli. Hec videtur bona, lꝫ gl. ea non teneat. Vnđ
dicit ꝙ officiũ fuit petituꝫ in ciuitate Romana, in qua lex Iulia ambitus, nõ habet locũ, vt l. j. ĩ. ad l. Iul. de ambi. Tu dic, ꝙ
hec ſol. obtinet qñ ꝓnceps eſſet in vrbe, ⁊ officiũ peteret̃ ab eo
qꝛ ĩ eo nulla cadit ſuſpicio. Ita dꝫ intelligi. l. j. ſm Iaco. But.
Secꝰ ſi peteret̃ a populo, vt ibi, qꝛ tũc obtineret ſcđa ſol. huius
gl. q̃ eſt. Io. Oppo. dr̃ hic, ꝙ non incidit in l. Iuliã ambitus, ſi
a ꝓncipe petat̃, imo a quolibet petere nõ licet, vt l. ſi quẽquã. C.
de epiſ. ⁊ cle. Sol. Ibi loquitur in dignitate ſpeciali, predicta in
tẽporali. Op. ad hoc de §. ſꝫ neqꝫ ſufficiemus. ⁊ §. j. in corpo. vt
f iu. ſine quoq̃ ſuffra. Et ideo dicas, † ꝙ aut petit̃ publice ⁊ bona
fide ⁊ ſine pecunia, tũc eſt licitũ, vt hac l. Aut petit̃ dignitas et
pecunia ꝓmittit̃, ⁊ tũc aut queris de dignitate ſpirituali, aut
đ dignitate tẽporali. Primo caſu nõ eſt licitũ, vt d. l. ſi quẽquã.
⁊ ĩ corpore, qñ opor. epi. §. j. Secũdo caſu, aut dignitas habet
ſecũ iuriſdictionẽ annexã, aut non. Primo caſu, nõ eſt licitũ petere neqꝫ pecuniã promittere, vt d. §. j. d. §. ſed neqꝫ. Scđo caſu
dignitas peti põt, ⁊ ꝓ ea pecunia dari, vt ĩ. đ polli. l. j. §. j. ⁊ ideo
inter hos caſus videtur, ꝙ qñ dignitas hꝫ iuriſdictionem in ſe
annexã, preſumit̃ ꝙ ꝓpter pecuniã promiſſam grauaret ſubiectos ſuos, qđ nõ ẽ in alio caſu, vt colligit̃ in d. §. j. ſm Pe. Opp.
dicit̃ hic, ꝙ agitata coram eo valẽt, imo videtur ꝙ nõ, ⁊ error cõ
munis non facit ius, vt ſ. de legi. l. qđ non ratione. Sol. hoc con
2 tingit propter publicã vtilitatem, vt colligit̃ hic. † Op. imo er
e ror [e] facit ius, etiam ſi non ſit cõis error, vt ĩ. ad Maced. l. iij. in
ꝓn. Pro cuius ſol. dic ſm Iac. But. ꝙ aut publica vtilitas ſuadet, ꝙ error cõmunis habeat̃ ꝓ veritate, ⁊ tũc facit ius, vt hic.
Aut publica vtilitas ſuadet ꝙ error communis non habeatur
pro veritate, ⁊ tunc nõ facit ius, vt d. l. qđ nõ ratiõe. Aut publica vtilitas non ſuadet pro, vel cõtra, tũc aut errans vult damnũ euitare pretextu erroris, ⁊ tunc cõis error facit ius, ⁊ ꝓ veritate habet̃ vt d. l. iij. in princ. ad Maced. Ad idẽ l. Zenodo. C.
ad Maced. aut illius qui errat intereſt potius error non habetur ꝓ veritate. ⁊ tũc pro veritate ñ habet̃, vt l. j. §. ſi. qñ actio
de peculio eſt annalis. ⁊ l. ſin. de hered. inſtit. ⁊ hec ſunt no. vba.
Opp. ꝙ imo acta corã eo non valeant, vt l. qui aliena. §. ꝙꝙ. ĩ. đ
neg. geſt. Sol. hic fuit legitime factum, ſm gl. ⁊ ideo facta corã
eo valent, ibi non erat legitime factum, qꝛ ibi non erat tutrix.

Opponit̃, dicit̃ hic ꝙ nõ retractatur licet poſtea ſeruus appareat, imo ex caſu ſuperuenienti debent retractari, cũ ad eũ caſuꝫ peruenerint, a quo incipere non potuiſſent, vt ĩ. de arb. l. nõ
diſtinguimus. §. ſacerdotio. Sol. vt dixi ſ. de his q ſunt ſui vel
alieni iuris. l. patre furioſo. Opponitur dicit̃ hic ĩ ſi. multo magis, imo pariter vt l. ij. in ſi. C. de adop. Sol. dicit gl. ideo hoc dicit, qꝛ princeps facilius hoc cõcedit, quam populus Rom. non
quod habeat maiorem poteſtatem, lꝫ alia ſolu. ſit ſm doct. ⁊ hec
eſt bona. Opponit̃ de l. ñ priuatus. ĩ. qui ⁊ a quibus. vbi nõ ꝑt
alienum ſeruum manumittere populus. Solu. Ex iuſta cauſa
poteſt populus alieno ſeruo dare libertatẽ, vt hic. ⁊ in l. j. ⁊ ij. C.
quib. ex cau. ſerui. pro premio liber. acci. ſed ad pretiũ tenetur.
Opponitur dicitur hic, qđ fuit liber, ⁊ ſic pretor, ſm gl. tamen
obſtat. l. Herẽnius. de decurio. ⁊ l. moueor. C. de ſerus expor. qꝛ
cũ Barbarius ſit inuẽtus ſeruus, preſumit̃ tẽpore retro acto,
fuiſſe ſeruus. Timore huius ꝯtrarij Vltramontani receſſerũt
a lec. gloſſe, ⁊ intelligunt, qđ iſta lex ponat vnã queſtionem tantum, ſcꝫ an agitata corã Barbario teneãt. Et ſꝫ hoc diuiditur
hec lex in quinqꝫ partes. Nã in prima ponitur quoddã thema.
In ſecunda quedã circũferentia ad queſtionẽ mouendam. In
tertia ponitur q̃ſtio, In quarta queſtionis ſolutio. In quinta
ponunt̃ due ratiões. Scđa ibi, ſed nihil. Tertia ibi, quid dicemus. Quarta ibi, ⁊ verũ puto. Quinta ibi, ĥ enim. In ſumma
hoc dicit. ſm hãc lec. Agitata corã pretore minus idoneo, propter publicã vtilitateꝫ ⁊ propter authoritatẽ creãtiũ eũ in ꝓtorem, tenẽt ⁊ valent. h. d. Et ſic differt a lect. gl. qꝛ hic non dicit
ꝙ fuit liber vel pretor. ¶ Tamen pro huiꝰ declaratione, vt ſciamus q̃ ſit verior lect. † Quero, nunquid iſte fuerit liber? Et te 3
net gl. qđ ſic, maxime ne homines decipiant̃ legis authoritate,
vt l. j. C. de his qui ve. eta. impetra. Vltramon. vt Pe. ⁊ Iaco. đ
Rauen. Cy. ⁊ Gul. de cu. tenent cõtra gl. primo ꝑ l. j. ⁊ ſecũdã. C.
ſi ſer. aut liber ad decur. aſpi. li. xj. Preterea dicũt quod eſt caſus de hoc in l. non mutãt. C. de lib. cauſa. Item ⁊ ſi ſeruus militat, nõ eſt liber. l. ſuper ſeruis. C. qui mili. poſ. lib. xij. Preterea
ſi fuiſſet iſte liber, fuiſſet verus pretor, ⁊ acta corã eo, de rigore
iuris valerent: ⁊ tñ tex. hic dicit, quod de equitate valẽt. Et ex
hoc ipſi concludunt, quod nõ fuerit liber. ⁊ hoc eſt fortiꝰ cõtrarium. Quid dicendũ? Dico quod gl. bene dicit. ⁊ Iaco. But.
tenet eam hic. Nõ ob l. j. ⁊ ij. C. ſi ſer. aut liber ad decur. aſpi. Et
eſt ratio, qꝛ hic fuit liber propter authoritateꝫ populi Roma.
vel principis, qui hoc ex cauſa potuit facere, vt dixi in ꝯtrario,
ſed in l. contraria ſeruus aſpirauit ad dignitatem ſine authoritate alicuiꝰ ſuperioris, ⁊ in l. noſtra hoc operatur publica vtilitas ⁊ ſuperioris authoritas. Et eodẽ modo rñde ad l. nõ mutãt. ⁊ ad l. ſuper ſeruis. Non obſt, qđ ipſi dicunt, qꝛ ſi fuiſſet liber, de rigore iuris agitata valuiſſent, ſecundum Iaco. quia de
equitate dicitur liber ⁊ pretor fuiſſe, ⁊ eadem equitate agitata
coram eo valent: vt in glo. ⁊ tex. ¶ † Quero, vtrũ Barbarius 4
fuerit ꝓtor? Et determinat gl. quod ſic. Vltramontani contra
per l. Herenniꝰ. ĩ. de decur. quia in eo ſtatu quo te inuenero, te
iudicabo, vt l. moueor. C. de ſer. expoꝛt. Sꝫ Barbarius fuit detectus ſeruus, ergo videtur fuiſſe ſeruus, ⁊ ſic nõ pretor. Preterea dicit tex. eum functũ pretura, non dicit quod fuerit pretor. Preterea, ſi fuiſſet pretor non eſſet neceſſe quod de eqtate
valerent acta: qꝛ de rigore valerent. Et ex his cõcludunt cõtra
gl. Dico tamẽ, quod gl. bene loquitur. Non ob. contrarium primũ. l. Herennius. qꝛ ſolue vt in glo. Ad l. moueor. reſponde vt
gl. Non ob. tex. dum dicit, eum functum pretura, quia ſecundũ
dominuꝫ Iacobum, eſt quedam deciſio, qꝛ bene ſciebamus ꝙ
ipſe erat functus pretura, vt in tex. Dicere enim, quod nõ iure
fuit vſus ꝓtura, eſſet ſtultitia, imo fuit creatus pretor, ⁊ Iuriſ
cõſultus reſpondet ad ius, nõ ad factum, ⁊ dicit quod fuit pretor. Non obſtat quod ipſi dicũt, quod acta de rigore valerent,
nedum de equitate ſi fuiſſet pretor: qꝛ reſpõdeo vt in precedẽti
queſtione. Quero nũquid acta coram eo valeãt? Iſta queſtio
nõ eſt dubia, qꝛ acta valent, vt hic videtur ꝑ text. Et in hoc omnes cõcordãt. ¶ † Quero, que eſt ratio quod acta per iudicẽ 5
minꝰ idoneũ valent? Iac. de Rauen. ⁊ Gul. dicunt, quod hic eſt
duplex ratio. Prima authoritas principis vel populi, creãtis
hũc ꝓtorẽ, vt in verſi. cum etiam. Scđa ratio fuit, publica vtilitas, ne tot acta corã eo pereãt. Et hec ſecũda ratio probatur
ibi, an fore, ⁊c. Petrus ⁊ Cy. poſt eum tenẽt, ꝙ fuerit vna ratio
ſcilicet publica vtilitas, ne actoruꝫ multitudo periret. Et huic
opinioni applaudit Dy. vt in c. j. in vij. queſtio. extra đ regulis
iuris. lib. vj. † Et ſumit argu. [f] a queſtione. Pone aliquis geſſit 6 f
ſe diu pro tabellione, ⁊ multa inſtrumenta ⁊ acta cõfecit poſtea
apparet ipſum non fuiſſe tabellionem, qꝛ non habebat priuilegium, an facta per eũ valeant? [g] Dic ſecundũ Iaco. de Rauen. g
⁊ Gulielmum de Cun. hic qui dicunt ꝙ hic fuit duplex ratio,
quare inſtrumẽta facta ⁊ acta per euꝫ nõ valent, qꝛ licet fuerit

vna

vna ratio.ſ.publica vtilitas,tñ alia ceſſat vt auctoritas eius ꝙ potuit hūc creare tabellionē. Pro hoc allegat Gul.l. actuarios.C.de nume.lib.xij. Tu dic,quod inſtrumenta valeāt tenendo opi. Pe.quā in ſimili tenet Dy.in c.j. Pro hoc videt̃ tex.in authen.de tabellio.§.pe.in fi.ibi documētis propter vtilitatez contrahentiū nō infirmandis,vt in auth.de tabel colla.iiij. Nō obſtat d.l.actuarios.quia loquitur in certis exactoribus pecunie publice,qui ſine licentia principis hoc non poſſet. Et ita eā intellexit Guli.ſ.de adopt.l.non aliter.⁊ ibi dixi,⁊ in l.nec ei.§.

h eorum. Itē predicta ſunt in arg.ad queſtionē ✝ quod ſi coram

7 iudice ſunt multa agitata,licet poſtea appareat excōmunicatꝰ acta valeāt. Et idē in prelato,qui multa adminiſtrat,vt valeāt que facit,lꝫ appareat poſtea ipſum non fuiſſe idoneum. Vide que dixi in l.ij.C.de ſenten.⁊ no.in c.ſciſcitatus.de reſcri.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Barbarius. Vide de materia Fel.in c.cū dilecta.de reſcri. Fed.in ꝯſi.ccij. Panormitanꝰ in c.dilectus.de preb.⁊ in c.ſciſcitatus.ibi Fely.eo.titu.⁊ Alexan.conſil.lxxviij.vol.ij.vbi inquit,quod non habet locum in iudice delegato,⁊ aliquid notandum per Alex.conſil.lxxxviij.eod.volu. P.PAV.P. ¶ Quod iſta non ſit lec.Bar.tenet Alex.in conſi.cxxxviij.vide de materia quam habes ad Bart.ſ.in ſeq.apoſtil.

b ALEX. ¶ Solēnis. Hanc l.limitat Inn.in c.nihil.de ele.i glo.in ver.adminiſtrent ⁊c.qꝛ intelligit hanc l.quando iſte Barbarius Philippus,fuit electus pretor,⁊ cōfirmatus,dato quod inualide,qꝛ per ipſum geſta valent,tamē ſecꝰ ſi propria authoritate intraſſet preturā,faciunt no.p Bar in ſuo trac.repſa.in v.q.ij.q.principalis. Itez ad hāc l.vide Inn.in c.cū ſuper.de offi.dele. Io. And.in c.mora.de reg.iu.lib.vj.in nouel.⁊ quod dixi poſt Bar.in l.Herēnius.ſ.de dec. Item limita vt p doc.in c.ad probandū.de re iud.⁊ quod not.Bal.in auth.habita.C.ne fil.pro pa.verſi.ſequitur in tex.dignitate ⁊c. Itē ſingulariſſime limita hāc l.vt p Bal.in l.nihil.C.de manum.vin. Et de hac l.no.Bal.in l.nō mutāt.C.de li.cau.tñ ibi alle. Inn.in c.nihil.de ele.⁊ etiā alle.⁊ limitat Bal.in l.ij.C.de ſen.⁊ de materia huiꝰ legis,vide late per Iaco.de Bel.in diſp.quā ponit in l.ij.C.quō ⁊ qñ iu.ad de ꝙ Inn.⁊ Ant.in c.cū dilecta.de reſcrip.facit differentiā,an vna cā comittat̃,an multe,primo caſu non habet locū lex Barbarius Philippus ſed Io.de Imo.ibi videt̃ tenere cōtrariū per l.ij.C.de ſent.cum quo Bal.in l.nō dubiū.de le.⁊ vide Bal.in d.l.ij.in prin.⁊ Imo.in l.quidam.de re iudi.⁊ cuz d.l.ij.cōcordat tex.iij.q.vij.§.tria.verſic.verum. Item ad materiam huius l.vide etiam Bar.in trac.de tyrannide,in xj.q.per Io.Cald.in q.inci.ex cōi.vbi concordat,cū cōi opi. Io. And.in regula,beneficium de reg.iur.in mercu.⁊ in regula,mora in mer. Io. Andr.de inſtr.edi.§.reſtat.verſic.⁊ ſcias. Petrus.de Anch.in regl'a,acceſſorium.v.opp. Bal in l.nō dubium.de legi. Guido de Suza.in l.decernimus.⁊ ibi Cyn.C.de ſacroſ eccleſ. ⁊ not. Bald.ad fi.C.qui ⁊ aduer.quos.⁊ limita,niſi ſemel Barbariꝰ Philippus fuiſſet depoſitꝰ,quia poſtea in poſſeſſiōe tolerari nō dicit̃ qui eſt intruſus. Vide Bal.in l.pe.de pig.act. Inn.in c.qualr ⁊ quando de act. Bal.in l.nihil.de manu.vin. Et quid ſi Barbarius fuiſſet a ſuperiore cōfirmatus,alij tñ non reputant ipſuz pro tali,vide Bal.in l.ij.verſi.nunc de quinto puncto.C.de ſeruit.⁊ aqua.vbi dicit,ꝙ hic concurrunt tria,authoritas ſuperioris,cōmunis error,vtilitas publica.l.ij.C.de ſer.⁊ aqua. Idem dicit,ſi concurrat cōmunis error ⁊ publica vtilitas,vt patet in occulte exauthorato.iuxta no.in aut.de tab.§.pe. Vide ibi late vbi etiam dicit, qꝺ licet communis opinio firmet geſta per Barbarium,non tamen firmat eius preturam quin detecta veritate ſit amouendꝰ,⁊ ibi ipſe allegat Inn.in c.cū dilecta.de ele.

c AND.BARB. ¶ Agitata. Quid i delegato, Vide Inno.in ca.cū dilecta.de reſcr.vbi dt qꝺ nō hꝫ locū i delegato.ꝯ tenēt oēs ibi per l.ij.C.de ſen.⁊ interlo.om.iu.vide Cardi.ibi qui allegauit Bar.in repet.huius l.vide ibi doc.Bar.tenet contra Inn.vide ibi Ant.⁊ pondera,qꝛ hic erat error communis ⁊ ita erat d.l.ij.ſed in d.cū dilecta.non erat error cōmunis.

d ALEX. ¶ Error communis. Vide per Bar.in l.ij.de ſupel.le.C.de teſtamen.

e ALEX. ¶ Op.imo error. An ⁊ qñ cōmunis error excuſet,limita vt per Bal.nihil.C.de manu.vin.⁊ quando communis error habeat̃ pro veritate,vide Bald.in l.j.in iiij.q.C.de teſta.oīno Bal.in l.ij.C.de ſen. Iac.Bu.in l.j.C.de teſta.⁊ ibi per Ful.qui tranſit cū Iac.But.⁊ Cy.in d.l.decernimus.C.de ſacroſ.eccle. POMA. ¶ Et ſumit argumētū. Vide Cardi.cōſil.lxxiij. Alex.conſi.cxxxviij.vol.j.⁊ in l.j.C.de teſtam.⁊ ibi Pau.de caſt. Et vide ⁊ nota Aret. Alexan.conſi.j.volu.ij.vbi inquit quod bannitus diu toleratus in ciuitate,nō poterit offendi,ſtante ſtatuto,ꝙ bannitꝰ poſſit impune offendi,qꝛ talis tolerātia videt̃ ei ſecuritatez prebere,⁊ ſi quis geſſit ſe ꝓ locumtenēte alicuiꝰ ſuperioris,eo ſciēte ⁊ patiēte, ꝙ ſuperior dicit̃ tacite ſibi hoc mandare:⁊ que requirant̃ ad hoc vt qui geſſit ſe pro tabelliōe ⁊c.vide etiam Alex.conſi.lxxx.volumi.ij.⁊ lxxx.eod.lib.vbi ponit que requirantur ad hoc vt ille,qui ſe geſſit pro tali,habeat̃ talis in aliquo officio.⁊ de iſta queſtione Bar.hic vide Anch.conſilio cciij. AND.BARB. ¶ Ad queſtionē ꝺ eo qui reputatur tabellio, vide Bal.j.hic,⁊ in l.C.de eman.li.⁊ in l.j.C.de fideicō.⁊ Ang.in aut.de heredi.⁊ fal.§.ſi vero expſſum. Ant.⁊ Abbas in ca.j.de fide inſtrumentorum.vbi referunt doctrinam Inno.vide que dixi in commento rubr.de fide inſtrumentorum.vide Bal.in d.l.actuarios.

f ALEX. ¶ Tabellione. Vide Bald.in l.j.C.de teſtam.⁊ in l.ij.C.de ſen. Et hic vide que habentur in l.Herennius.ꝺ decur.⁊ ibi dixi vide in l.actuarios.C.de nume.⁊ act.lib.xij. Bal.in l.j.C.de fideicom. Adde tu ⁊ vide Alex.in conſi.cxxxviij.verſi.ex quibꝰ apparet.iuj.vol.⁊ ibi dicit communem opinionem eſſe contra Bart.hic.⁊ qꝺ in iſta parte nō eſt lec.Bar. Pro intellectu legis actuarios.C.de nume.lib.xij.

g P.PAV.P. ¶ An facta per eum valeāt. Vide in ſimili Com.cōſ.lxij.incip. In Chriſti nomine amen.viſa copia.vbi loquimur de quodam notario qui fuit priuatus officio tabellionatus, poſtea perſeuerauit per multos annos,conficiendo inſtrumēta,⁊ publice tenebat̃ pro notario legali,an inſtrumenta ab eo confecta poſt tale tempus valeant: vide eundē conſi.cliij.duz loquit̃ de eo,qui vt princeps reputabatur,ꝙ omnia per eum geſta valerēt,de quo vltimo vide eundem conſi.clviij.j.dubio,in ver.at ſi primum.⁊ circa notarios qui diu exercuerunt ſe pro notarijs ⁊ comites palatinos,vide Alex.in conſi.clviij.quaſi per totuz. Item quod regula huius legis ꝙ ſententia ſuſtineatur ꝓpter communem errorē,limita non procedere,qñ illi inter quos lata eſſet ſententia,ſignificaſſent veritatem aliter eſſe. Ita Rom.ſingulari.lxx.inci.lex Barbarius. Pan.in c.dilectus.extra de proba. Item quod iſta regula procedat ſolū fauore publice vtilitatis,non autem in actibus priuatis, Rom.conſi.lvj. Item ꝙ ſicut communis error facit ius,idem fit in errore pricipis,vide Bald.in c.j.de feu.guar. An autem ſi cōis ſit opinio, Titium eſſe mortuū,⁊ filiꝰ eius faciat teſtamētū,an valeat tale teſtamētum: vide Alexā.conſi.ccxxvij.⁊ ibi etiaz ponit,quid ſi aliquis communi opi.reputetur ſanemētis,⁊ ſit furioſus.ex dicta cōi opi.ꝙ inducat iuſtam cauſam credendi.vide Bar.in l.fi.ſ.de hered.inſti. Itē circa ea que dixi ſ.de notario qꝺ diu ſe exercuit vide latiſſime Barba.in repe.rub.de fide inſtrumen.vide etiam de materia huius legis, Feli.in c.ſciſcitatus.extra de reſcrip.⁊ ibi in ver. valet ꝓceſſus.ponit an iſta lex habeat locū in iudice delegato.⁊ latius de materia vide eundē in c.cū dilecta.in ver.lex Barbarius.extra de reſcrip.an autē procederet iſta lex ſi iſte Barbarius potuiſſet eſſe ꝑtor,ſed nulliter aut minus legitime fuiſſet electus,vide Bar.⁊ ibi Ale.in apoſtilla in l. actuarios.C.de numerarijs.lib.xij. Item ad materiam huius legis, vide omnino Pau.de Eleazar.in cōſi.ccccxviij.inc.in queſtio.vbi ponit,ſi aliquis paganus vel iudeus reputabat̃ Chriſtianus,⁊ erat publicus vſurarius,an teſtamētum ab eo factū valeat: Vide etiam in materia Egidium.ij.q.inci.Titiꝰ.vbi ponit de archidiacono electo ⁊ cōfirmato qui poſitus fuit in poſſeſſionē ⁊ adminiſtrauit, ſed poſtea in cauſam appellationis, fuit confirmatio reuocata,an per eū geſta anterius valere debeant.vide de materia notarij qui ſe exercuit diu. Iaſ.hic latiſſime,⁊ Feli.in c.j.de fide inſtrumentorum.

h ALEX. ¶ Itē predicta. Adde no.in c.ſciſcitatus.ꝺ reſcri. Bar.in l.ij.C.de ſen.

¶ Hec repetitio nō eſt Bar.ſed Baldi(vt cuilibet intuēti cōmentaria Bal.hic apparere poteſt)⁊ teſtatur Iaſon.

1 ☞ Simonia non habet locum in curia Romana.
4 Acta per Barbarium an valuerūt,⁊ quare.
Quaſi poſſeſſio temporalibus quādo valeat.
5 Iuriſdictio delegata poteſt tripliciter conſiderari.
10 Contractus facti a prelato non legitimo,quando valeāt.
Geſta a tutore non legitimo, non preiudicant domino.
11 Apoſtate facta promotio per papam non valet.
12 Papa promouens ſcienter apoſtatam vel aliter inhabilem,videtur diſpenſare,ſecus inferior.
13 An prelato putatiuo ordinata per modū legis quando valeāt.⁊ nu.15.
14 Sententia ſpiritualis epiſcoporum putatiuorum quomodo liget.
Notarius remotus ab officio,poteſt vetera inſtrumenta ante
16 remotiōem per eum confecta,publicare ⁊ perficere.

17 Notarius pendente iudicio de falſo, poterit inſtrumenta cōfi-cere licet honeſtius faciat ſi ſe abſtineat.
18 Acta facta coraz epiſcopo tranſlato de vno epiſcopatu ad aliū ignoranter, quando valeant.
20 Opinio quomodo preferatur veritati.
21 Legitime factum ex ſuperuenienti caſu non retractatur.
22 Dignus ex fama, quis preſumitur item innocens.

LEX TERTIA.

a **BArbarius.** [a] Hec lex diuidit in tres partes. Primo ponitur thema. Secundo eliciunt ex eo, tres queſtiones ſm gl. Tertio iura in creato a populo, extēdun tur ad creatū ab Imperatore. Secūda ibi, ſed nihil ei. Tertia ibi, ꝙ ius. Et breuiter hoc intē dit. Propter publicam vtilitatem, ⁊ cōmunem errorē pretu-ra ſeruo decreta, eū pretorē efficit, geſta tenēt, ⁊ ſeruū in liber-tatē deducūt. Et hec ſunt vera in p̄tore creato a populo Ro-mano, multo magis, ſi ab Imperatore: Hoc dt ſcdm Guliel-muz. Caſus, Barbarius Philippus ſeruus fugitiuus a dn̄o, Romā aufugit, ibique ſe ꝓ libero gerebat, ⁊ talis erat in appa rentia ⁊ habitu exteriori, vt dū preturam peteret a populo di gnus p̄tura iudicaretur, ⁊ pretor decretus eſt, ⁊ in ſua pretura, multa ſtatuit ⁊ decreuit. Quero d tribus. Primo an fuerit p̄-tor? Et videt ꝙ ſic Secūdo an geſta in officio, valuerint? De-terminat, ꝙ valuerint de equitate, q2 populus Romanus pōt etiā ſeruo conferre iuriſdictionem, officium, ⁊ eius exercitiū. Tertio an fuerit liber? ⁊ videtur ꝙ ſic, ex preſumpta volūtate populi. q2 preſumit fuiſſe liber a principio, ⁊ ante omnia feciſſe ipſum liberū. Coniūge has rationes ſimul, non eſt defectus ex parte poteſtatis, nec ex parte volūtatis, ergo ⁊c. ſm Iacobū, qui tz glo. Et adde qd notatur ī. de pact. l. tale pactum. in fine. Poſtea dicit ſi Imperator decerneret ſeruo preturaz, multo magis predicta forent vera. Not. primo, quod officiuz publicū pōt decerni petenti. Secundo nota, ꝙ propter publicam vtili-tatem, ſuperiorū authoritatē, ⁊ errorem communem, Barba-rius fuit p̄tor. Tertio nota, ꝙ eiſdem rationibus geſta valent quecunqz in pretura geſſit, etiā ex officio, etiā legem, id eſt edi-cta condendo. Quarto not. qd eiſdē rationibus in libertatem erigitur. Quinto no. ꝙ hoc, qd facit princeps, multo fortiꝰ iu-ra tuentur, quā id qd facit populus. ¶ Opponitur ad primū notabile, ille q petit officiū, incidit in legem Iuliam ambitus vt l. j. ī. ad legem Iuliam de ambitu. Ergo non debet creari, ſz repelli, tāquam criminoſus ⁊ ſuſpectus. l. que omnia. §. nec fe-rendus. ī. de procur. Sol. Illud verum eſt ante factum, ſz poſt factū tenet. In creatiōe ergo futura procedit oppoſitum, ſed hic loquit facta creatione ⁊ approbatione. Nam ſuperioris ap probatio, omnē malitiam excludit, ⁊ omnem maculam deleuit. Non obſt. l. que omnia. §. nec ferēdus. q2 ibi ingerebat ſe cōtra voluntatem domini, hic ſecundum domini voluntatem. Facit infra de teſtamentaria tutela. l. ex ſentētia. Et eſt ſimile, q2 faci lius diſpenſatur in tolerando, quam in promouendo. vt notat Archid. diſtin. c, non confidat. Secunda ſol. eſt, quod priuatim ⁊ clam non licet petere honorem, ſed palaz ſic, q2 ex clandeſtina petitione, p̄ſumitur fraus ⁊ vitium animi, vt ī. de adminiſtra-tione tutorum. l. non exiſtimo. ⁊ facit quod no. in l. j. C. de cōtra. iud. Tertia ſolutio eſt, quod hic loquit in ciuitate Roma. vbi ceſſat lex Iulia ambitus, ſm gloſſ. Sic ergo quandoqz petitur honor licite, q2 publice, quandoqz licite, q2 in vrbe Romana, ſe-cundū Iacobum. Sed contra hoc oppo. de l. ſi quenquam vel in hac. C. de epiſcopis ⁊ clericis. Sol. Ibi eſt in epiſcopatu, hic
1 in pretura. Secundum gloſ. Tu melius dic, * quia idem vtro-bique. Nam petenti, poteſt Papa epiſcopatū conferre, maxi-me ſi petat non per viaz gratie, ſed per viā iuris ſcripti, alias ſpiritus ſancti, vt q2 petat electionem ſuam confirmari, duz ta men a ſimonia committenda abſtineat. Tamen ſecundum quoſ dam ſimonia non habet locū in curia Romana. Iſtud eſt verū q2 Papa non committit ſimoniam, q2 papatus eſt apoſtolatꝰ, aut ſanctū facit, aut ſanctum recipit, ſed promouendi, commit-tunt infinitas ſimonias in curia Ro. inſcio apoſtolico, quapro pter illicite ⁊ impune ſua beneficia retinēt, ⁊ ſicut bn̄ficia emūt ſic ⁊ beneficia aliīs vendūt ⁊ deteriora faciūt in eorū damnatio nem, temporalia preferentes anime: que diabolo quotidie dete rioribus confirmat actibus, ſm naturam peccati. Naz vt dicit Gregorius, Peccatū qd per penitentiā non delet, ſuo ponde-re aliud trahit. Quarta ſol. ad ꝯtrariū eſt, q2 hic non petit v̄-bis, ſed rebus ipſis ⁊ factis, taliter ſe habēdo, ꝙ pretura petiīt eū magis, quam ipſe preturam, ſz Iaco. Nam oportet volētez ⁊ nolentem principari, qui dignus eſt principatu, Dicit Ariſt

Vir dignus bn̄ agit. Unde actus qui ſm virtutem fiunt neceſ ſario laudē pariūt, nō enim ſunt inanes ⁊ ſteriles. Laus enim parit honorem, honor bonā fortunam. Ars ſcilicet bona, dile xit fortunam, ⁊ fortuna bona dilexit artem, id eſt induſtriam et bonos mores: ⁊ raro ſeorſuz cōſiſtūt. Laus ē ſermo illucidās magnitudinez virtutis ſm Ariſto. in Rheto. ⁊ virtus alta pe-tit, q2 diuinum qd eſt, ⁊ ſemper ſurſum eius fama per aſtra vo-
2 lat. ſicut ait Virgilius. ¶ Tu * autem ex omnibus conclude, Utrum quis poſſit publicum officiū vel dignitatem petere, ſic diſtigue. Aut petit per modū iuſtitie, aut per modū virtutis, aut per modum ambitionis, aut dubitatur qua mente petat. Primo caſu licet petere. Unde licet electo ⁊ poſtulato petere confirmationem, vt extra de electio. c. cupientes. lib. ſexto. Naz ipſe prouocari, non prouocare videt. Secundo caſu cōcedi, nō impetrari conſueuit, vt ſ. de origine iuris. l. ij. in fine. Tertio ca ſu, nec impetrari nec cōcedi conſueuit, imo tāquaz temerarius repellitur, qui de ſe preſumit, vt l. j. ad l. Iuliā ambitus. Quar to caſu, aut loquimur in dignitatibus ſpiritualibus, ⁊ nō licet petere. Tamen ſi abſqz prauitate concedatur, valet cōceſſio: q2 ſuperioris decretuz inducit preſumptionem iuſte petitionis, argumento hic ſm primam lecturam, nec tamen poteſt appel-lari ſi denegatur. ⁊ bene merito, q2 de gratia petitur, argumen. ī. de aqua quot. ⁊ eſti. l. j. §. permittitur. quia ſuperior, ſuum non tuum denegat tibi beneficium. Aut in officiīs temporalibus, ⁊ in dubio preſumitur contra eum, qui inuerecunde petit, tamen ſi concedat, licet retinere, vt hic. Palam autē ⁊ bona fide peti li cet, vt hic ſcdm Ioannez andr. not. ī. quod cuiuſque vniuer. no. l. item eorū. §. ij. Et hec vera, niſi petat per ſimoniam. Nam iu-riſdict. venales eſſe nō debent, vt in auth. vt iudic. ſine quoquo ſuffragio. §. ſed neque. Non enim debet iuſtitia eſſe venalis. Si autem eſt dignitas, que impetranti prodeſt, ⁊ aliī non nocet, pu ta ſine adminiſtratione, vel imperio quidem concedunt, quod pecunia dari poteſt, vt infra de polli. l. j. §. ſed ſi quidem. ſz pu-blice non priuate. Nam preſumitur contra illū, qui ex mala con ſcientia timet exire in publicum. l. j. C. de famo. libel. Nam, ex ma la conſcientia, digna timere naturale eſt, ⁊ qui furtiue ⁊ claz mi-tit, malam ⁊ iniuſtam cauſam habere preſumit, ⁊ mala res agi-tur cum quod virtute fieri debet, id pecunia tentatur, ſm Tul lium. Item cauendū eſt, ne quis ſupra fortunam, animū gerat. Nam nō omnibus omnia cupienda ſunt, vt ait Salluſtius. Nā ab illicitis ⁊ noxiīs abſtinendū eſt, ⁊ oportet prudentem magis regulare cōcupiſcentiā ſuam, quam ſubſtantiam ſicut ait Ari-ſtotel. primo Politicorū. ¶ Iſtis ad ſolatium premiſſis, venia
3 mus ad factum, ⁊ ad ſcdm not. Et primo opponit, ⁊ videtur * ꝙ Barbarius non fuerit pretor verus, ſed ſolū putatiuus, q2 di cit lex, ꝙ ille qui non iure decretus eſt decurio, etiam ſi ſalariū perceperit, non efficitur decurio, vt ī. de decurio. l. Herennius Modeſtinus. Sed ſeruus de iure nō poteſt creari pretor, vt ī. de iudi. l. cū p̄tor. §. ſi. ergo ⁊c. Sol. gl. Aut loquimur vtrū rece ptio ſalariī conferat officium vel dignitatem, ⁊ dico qd non con fert vt in cōtrario. Aut vtrū error communis habilitet, ⁊ dico ꝙ habilitat, vt hic. Nam error populi pro veritate habetur, vt hic, ⁊ ius facit, vt ī. de ſup. lega. l. iiī. in fi. Secundo oppo. ⁊ vide tur quod Barbarius non fuerit pretor, q2 talis medio tēpore aliqs eſſe preſumitur, qualis poſtea declaratur. C. de ſerui. ex-por. l. moueor. ſed hic Barbarius poſtea declaratur inhabilis ergo ⁊ interim fuit. Sol. gl. quod iſte Barbarius poſtea nō de claratur inhabilis, q2 liberatur in hora ſue creationis, ⁊ ſic non obſtat contra. ¶ Tertio opponitur, q2 ſeruo non competit pu blicū officiū, vt ī. ſi quis cau. l. ſi quis ſeruum. Sol. Iſte nō ſer-uus. Concludit ergo gl. ꝙ Barbarius fuit pretor. Pro hoc fa cit, q2 vbi de publica vtilitate agitur perſone habilitas non cu ratur, vt ī. ad Sylla. l. ſi quis in graui. §. is quoqz. ⁊ arg. C. d p̄-
b ci. Impe. offe. l. j. Sed contra [b] hoc oppo. primo de text. q2 licet Pomponius hoc dixerit, tamē author legis hoc nō dicit, imo videtur dicere cōtrarium, q2 dicit quod ſeruitus in Barbario latuit, ergo erat talis, alias non lateret, vt ī. de acquiren. poſ-ſeſſio. l. peregre. in prin. Sol. Latuit preambula hora ſue crea tionis. Vel dic etiam tempore officiī geſtionis latuit ſeruitus ſcilicet preambula, nō aūt tunc erat ſeruus, ſed liber, ergo pre-tor. Item opponit, etiam cōtra hoc, ꝙ ſeruus, ⁊ libertus ad di gnitatem aſpirare nō poſſunt, vt C. ſi ſeruꝰ aut liber, ad decur. aſpi. l. j. ⁊ ij. Solu. Dic ſpeciale propter publicam vtilitatem, et communem errorem. Item opponi. ſi Barbarius fuit pretor ergo geſta per eum valent de rigore, litera autem dicit de equi tate, non de rigore. Sol. Eadez equitate qua eſt pretor in habi tu, exercet in actu: q2 ab vna cauſa ⁊ ratione ꝓcedit ⁊ eſſe, ⁊ ope rari, ſm Iacob. Item oppo. Barbarius eſt per obreptionem promotus, ergo promotio nulla, vt ī. de in ius vocan. l. ſed ⁊ ſi hac. §. patronum. ⁊ de nata. reſtitu. l. j. ⁊ de excuſationi. tutorū.

l. qui

l.q teſtamẽto.⁊ de tuto.⁊ curatorī.datis ab his.l.tutor ſi peti-
tus.Solu.Ibi loquunt̃ in factis priuatorum,iſta lex loquitur
in facto publico,⁊ vbi ꝓſat̃ ius publicũ authoritate,⁊ vtilita-
te.Preterea,hic error cõmunis facit fingi non fuiſſe obreptũ.
Itẽ opponit̃ quod Barbarius illicite inſigniis,vſus eſt. Vn-
de non dꝫ dolus ſuus ei patrocinari,ſed debet puniri,vt ĩ.de
fal.l.eos.§.qui ſe.Solu.Hic nõ eſt vſus illicite inſigniis,ex quo
eſt p̄tor,ergo ei iure licet ſe talẽ vocare qualis eſt:⁊ ſic cõuale-
ſcit dignitas in eo,q eſt vitioſe electus,vt no.Archidia.l.diſt.
cap.quicũque.Itẽ opponi.quare Barbarius eſt pretor.ratio
tex.eſt publica vtilitas.Sꝫ iſta ratio eſt falſa,Nã quo ad ſtatu
tũ Barbarii,non ꝓſatur publica vtilitas,ſed quo ad litigan-
tes,ergo ratio nõ eſt vera.Solu.Geſta depẽdent a ſtatu:qꝛ ſi
non eſſet p̄tor ⁊ liber,non valerẽt acta per eum,vt ergo valeãt
ideo eſt pretor ⁊ liber.Iſta ſolutio nõ eſt vera,qꝛ licet nõ eſſet
pretor de iure,ſufficit quo ad litigãtes,qđ erat p̄tor.de facto
vt C.đ ſentẽ.l.ſi arbiter.⁊ arg.ĩ l.j.de teſta.Si ergo dicis Bar-
barium eſſe pretorem,⁊ creationem ſuam habere valẽtiã in ſe-
ipſa,hoc redundat ad priuatã vtilitatẽ Barbarii,non ad bo-
nũ publicum.Barbario autem facere,qui decepit populum,
peccatũ eſt,⁊ maxime quia criminoſus ⁊ infamis nõ habuit ca-
nonicũ ingreſſum.Preterea,ſi Barbarius fuit p̄tor quare for-
mat̃ queſtio de actibus geſtis,vel exercitio,an valeãt? Quis
dubitat valere,cũ ſint facta a iuſto pretore? Preterea aut Bar
barius eſt p̄tor de iure cõmuni,aut diſpenſatiue.Primo modo
non,qꝛ non capax,nec ſecundo,qꝛ ſuper defectu preſumpto nõ
intelligitur diſpenſatum,vt ĩ.de re iudi.l.quidam conſulebãt.⁊
de excuſati.tuto.l.idẽ Vlpianus.⁊ de nata.reſti.l.j.⁊ ĩ.de pecu.
leg.l.cum dominus.Preterea nil debemus preſupponere fru-
ſtra,ſed p̄ſupponere Barbariũ fuiſſe pretorem,eſt fruſtra re
ſpectu publice vtilitatis,quia licet ſit oppoſitum,geſta valẽt,⁊
ſeruatur vtilitas publica.Item non debemus implicare tot in-
conuenientia.Quid dices? Guliel.⁊ Cyn.dicũt,quod hic Bar-
barius non fuit verus pretor,ſed putatiuus,⁊ ſecũdũ hoc hec
lex hoc dicit.Propter publicam vtilitatẽ,⁊ ſuperioris autho-
ritatem,⁊ errorem cõmmunẽ,valẽt geſta a minus legitimo pre-
tore.Et hoc ſolum determinat hec lex.ſ.ex valentia actuũ exer-
citorum,quandiu latuit inhabilitas Barbarii.⁊ alia,que dicit
circũferentia ſunt,vel rationes ad probandũ geſta valere,ſecũ
dũ eos.Sed pro gl.facit,quia Pomponius dicit Barbario nõ
obeſſe ſeruitutem.Vnde expreſſe decidit queſtionẽ quoad per
ſonam Barbarii.Nec enim eſt dicendũ,non obſtitit,ſ.de facto,
ſed de iure ſic.Nam factũ p̄ſupponitur vnde de eo nõ eſt opus
diſputare ſecundũ Iaco.Item pro gl.Facit quod ſi Barba-
rius eſſet minus legitima pſona:ergo pro nulla deberet repu
tari,vt ĩ.quod cuiuſque vniuerſa.l.j.§.quod ſi nemo.Et con-
firmo gl.tali ratione,vbi eſt defectus ſolum in perſona electi,
confirmatio ſupioris tribuit ei ius.Et idẽ eſt in promotione.
Vnde ſi homicida,q eſt irregularis vel ſimoniacus,confirme
tur in epiſcopum vel prelatum,valet confirmatio ſuperioris,
arg.ĩ.quod falſo tutore authore.l.j.§.idẽ Pomponius.Facit
qđ no.Archidia.viii.q.j.c.in ſcriptis.Nam in eũ hoc ius cade
re poteſt,virtute cõfirmationis.vt notat Innocenti.extra de
conceſſio.prebend.cap.cum noſtris.in princi.Sed certum eſt
qđ promotio Barbarii habuit vim electionis ⁊ confirmatio-
nis.Facit qđ notat Archidiaconus ſexageſimatertia diſtin-
ctione.cap.in ſynodo.cum alium actum non requirat ſed tra-
hat ſecum ſuum effectũ,ſicut confirmatio,vt infra de condi-
tionibus,⁊ demonſtrationibus.l.Publius.⁊ nota.per Inno-
centiũ in c.nihil.extra de electio.⁊ c.cum inter canonicos.⁊ c.
cum dilectus.eo.tit.per Inno.Et hoc verum in confirmatio-
ne Principis,ſed confirmatio inferioris nõ valet,ſi in electio-
ne ſit vitium intolerabile.Ita intelligo Innocẽ.in dicto c.cũ
dilectus,⁊ adde quod not.Inno.extra de dolo ⁊ contuma.c.
cum olim.facit ĩ.de excuſatio.tuto.l.q teſtamẽto.Et qđ iſtud
ius cadat in ſeruo,ſaltem diſpenſatiue,đ litera aperte ibi cũ
pop.Rom.etiã ſeruo,⁊c.nam ⁊ tenet iudicium vbi ſeruꝰ iudi
cat,ſi non opponatur exceptio,vt no.Inno.extra de reſcrip.
c.ſciſcitatus.ergo in eo cadit iſtud ius quodãmodo,ſed in d.
c.nihil eſt.Innocen.videtur dicere quod error communis nõ
proſit huic,qui de ſtatu ſuo non errabat,ſed bñ proſit litigãti
bus errantib.Et ita poſt multa verba videtur cõcludere In-
nocen.in fi.d.c.quod verum credo,qꝛ furtiuũ ingreſſum habuit
obripiens,vt l.fi.C.de primice.lib.xii.⁊ ideo Barbarii detecto
ſtatu nõ oportet ipſum ſentẽtialiter priuari p̄tura,ſed decla-
rari non eſſe.Quod no.Et hanc partẽ ↄtra Barbariũ preciſe
tenet Inno.in c.cum dilectus.extra de elec.Et qđ dico in ſer-
uo,idẽ in excõmunicato,qꝛ non recipit tit.dignitatis maxime
ſpiritualem,vt no.Archi.lxiii.diſt.c.nullus.¶ Venio ad ter-
4 tiũ notabile † de valentia actuũ exercitorũ.Et videtur primo

qđ nõ valeãt.Nã Barbarius nõ fuit p̄tor quantũ ad veritatẽ
ergo falſus pretor,ergo acta nõ valẽt,vt l.ii.C.de eo q pro tu-
to.⁊ C.de ſacroſan.eccle.l.decernimus.Si vera eſſet opi.gl.nõ
eſſet opus laborare,qꝛ Barbarius fuiſſet verus ⁊ legitimus
p̄tor.Sed tenẽdo,ꝙ quantũ ad ſe,nõ fuerit verus pretor:ſed
quantũ ad alios,debet verus pretor reputari,tũc oportet ſol
uere ꝙ alia eſt exceptio,tu nõ es creatꝰ,alias tu nõ potes eſſe.
nam ibi in primo abeſt factũ,ĩ ſecũdo ius ⁊ eius executio.⁊ vbi
abeſt factũ,eſt exceptio falſi,hoc non eſt hic.qꝛ non erat defectꝰ
in facto,ſed ĩ iure,vbi vero adeſt veritas facti,ſed nõ iuris,iſte
non videtur falſus,ſed inhabilis,vt notat̃ ĩ.de ꝓcu.l.que om-
nia.§.fi.Ad l.decernimus,reſpondeo ꝙ ibi nũquã fuerat crea-
tus,ſed ſe intruſerat,⁊ inuaſerat ſicut tyrannꝰ.Secũdo oppo
nitur ſi Barbarius nõ fuit pretor,ergo detecta veritate,ꝓce-
ditur per modum declarationis,⁊ nõ per modum priuationis,
ergo retro geſta apparent infirma,qꝛ declaratio retrotrahit̃.
l.pen.ĩ.de re milit.⁊ l.furti.§.j.ĩ.de infa.Sol.obiectio eſt vera
ꝑ modum regule,fallit hic in his que pertinent ad iuſtitiam,⁊
iuriſdictionẽ.ita no.Iac.ĩ.de acqui.here.l.quoties.Tertio op
ponitur ⁊ videtur,ꝙ acta valeant de rigore iuris,ex quo Bar
barius erat in quaſi poſſeſſione officii,nam ſola quaſi poſſeſſio,
ſufficit in temporalibus,vt extra de iurepatro.c.cõſultationi-
bus.Sol.dicit Inno.ꝙ illud eſt verum,in his quaſi poſſeſſioni
bus,in quibus nõ requirit̃ decretum ſuperioris,vt quaſi poſ-
ſeſſio iuris eligẽdi,⁊ preſentandi.Secꝰ vbi reqrit̃ authoritas
ſuperioris,nam ſi ibi eſt interpoſitum decretum,de iure valet
quod fit de rigore iuris,ſi autẽ de facto,loquit̃ hec lex.⁊ Inn.
extra de elec.c.nihil.Oppo.ꝙ acta nõ valeãt,nam Barbarius
ſciebat ſe non procedere legitime.vt ĩ.de procur.l.ſi procurato
rem abſentem.Solu.nego,quod non legitime procedit.ex quo
5 creatus erat.¶ † Venio ad rationem,dicit̃ acta valere ꝓpter
publicam vtilitatem.contra,imo idem in priuata,vt C.de ſen.
l.ii.Sol.Iuriſdictio delegata põt cõſiderari tripliciter.Vno
modo reſpectu delegantis,Alio modo in ſeipſa.Tertio modo
reſpectu actus exerciti.Reſpectu delegantis,iuriſdictio dele
gata eſt ordinaria,ſicut ĩ dñio vſufructꝰ formalis ⁊ caſualis
ſed ordinaria iuriſdictio eſt ĩ publica authoritate,⁊ vtilitate,
reſpectu iuriſdictionis ĩ ſeipſa eſt idẽ,infra,de mune.⁊ hono.l.
munerũ.§.iudicãdi.Reſpectu vero actꝰ exerciti,inter Titiũ,
⁊ Seium,non attenditur qualitas iuriſdictionis,qꝛ nõ deno-
minat̃ a priuato,vt l.j.§.ius publicum.ſ.de iuſtit.⁊ iure.Cy.di
cit quod lex contraria loquitur in liberto,nõ in ſeruo,quod ni
hil eſt,quia ſi id quod non eſt iuriſdictionis,valet ꝓpter erro
rem communem,vt l.j.C.de teſta.multo magis id,quod eſt iu-
riſdictionis,qꝛ eſt magis fauorabilis.Itẽ opp.dicitur hic in
alia ratione litere,ꝙ error habetur ꝑ conſenſu,imo contrariũ
tenet glo.quod pro diſſenſu,vt l.ſi per errorẽ.de iuriſdictione
omnium iudic.Sol.ibi error vnius perſone,hic populi,ſecun
dũ gl.Vel ibi error dat cauſam actui exercito,hic eſt error in
cidens,quẽ habebat populus in latenti qualitate perſone,nõ
autem fuit dolo inductus ad eligendũ.Tu dic error nõ habet̃
pro cõſenſu quo ad Barbariũ,ſed quo ad acta,imo nec acta in-
digent fictione,ſed valent ex equitate,quam habent in ſeipſis.
¶ Itẽ opp.ↄtra tertiã rationem,de authoritate ſuperioris.
⁊ videt̃ qđ nõ requiritur authoritas ſuperioris.l.j.C.de teſta.
Sol.ibi ĩ actu teſtis,qui de ſui natura,nõ deſiderat authorita
tẽ ſuperioris.vt no.Inno.in d.c.nihil.Venio ad aliam partẽ:
Dicitur hic ſecũdum gl.ꝙ Barbariꝰ fuit liber effectus.cõtra
qꝛ populus nõ poteſt mihi auferre dominium rei mee,vt ĩ.qui
⁊ a quib.l.ſi priuatus.Solu.Illud verum in alio populo,quã
Romano in quo olim ſumma ptãs ⁊ abſoluta reſidebat.Vel
hic ſpeciale fauore libertatis,vt l.queris.ĩ.de nata.reſt.Nã in
ſeruo,quedã veſtigia iuris naturalis remãſerant,vt ſ.đ iuſti.
⁊ iure.l.manumiſſionis.Vnde de facili ad talẽ naturalẽ reuer
titur.vt ĩ.de pactis.l.ſi vnus.§.pactus.verſiculo,qđ ⁊ ĩ ſpecie.
Simile in reſtitutiõe natalib̃,ꝑ viam legitimationis.Vnde
ſepe videmus quod Princeps reſtituit filium ad ſucceſſionẽ,
alteri agnato queſitam,quod tamen in dubio nõ videtur velle,
vt extra de reſcript.c.quamuis.lib.vi.⁊ not.per gl.ĩ.de liber.⁊
poſthu.l.Gallus.§.⁊ quid ſi tantum.¶ Secũdo opp.actus a-
gentiũ,non debent vltra eorum intentionẽ operari,vt l.Nera
tius.ĩ.de re iudi.ſed hic non fuit verus animus dande liberta
tis,vt C.de dona.nec ignorans.Sol.Imo preſumptione huiꝰ
legis,ſm Iacobum Butrigarium,animus interceſſit verus.
Vel dic qđ nõ operatur vltra niſi in his,ſine quibus volũtas
ſuum effectum non haberet,vt ĩ.de ꝓcur.l.ad rem mobilem.l.
ad legatum.ĩ.de acqui.hered.l.illud.¶ Tertio opp.C.de lib.
cauſa.l.non mutant.vbi dicitur quod dignitas ⁊ honores ciui
6 les,nõ liberant a poteſtate,⁊ ideo dico quod † Barbarius non
fuit liber,ſed ſolũ in poſſeſſiõe libertatis,⁊ hoc vult litera ibi

quãdiu latuit ⁊c ⁊ ibi, ſi ſciuiſſet. Nam omnia que animo conci-
piunt non poſſunt perfici ſine vera, ⁊ certa ſciẽtia, vt ĩ. de regu.
iur. l. in totum omnia. Facit ad hoc C. de his qui a non domino
manu. l. fi. ⁊ de fideicommiſ. liber. l. generaliter. §. ſi qs tutorẽ. et
ĩ. de mili. teſt. l. neq̃. §. ſi ſeruum. Q2 non creditur quod Prin-
ceps velit alicui preiudicare, vt extra ꝺ authoritate ⁊ vſu pal.
c. ex tuarum. Item quod nõ fuerit liber, facit l. pe. C. de prepo.
ſa. cubi. Cõcludamꝰ ergo tres ſingulares concluſiones. Prima
eſt de Barbario, quod non fuerit pretor. Secunda de actibus
exercitis, quod valuerũt. Tertia quod Barbariꝰ nil fuit quo
ad ſe, ſed quo ad litigãtes aliquid fuit. Et ſic caſu, ⁊ fortuna, po
pulus Romanus fuit ſeruus, ⁊ ſubiectus ſeruo. Fortuna eniꝫ
omni rei dominaꝛ. Et ſi dicatur ſi Barbarius nõ fuit liber, nec
p̃tor, ergo fuit iudex incompetens, q̃uo acta valent? Sol. Quo
ad ſubditos, iudex cõpetens fuiſſe videtur, vt ſ̃. dixi, ſed in ſe-
ipſo non poteſt habere dominiuꝫ nec iuriſdictionem. arg. ſ̃. de
7 ſtatu hominum. l. qui furere. ¶ † Modo querere reſtat, an cõ-
munis vtilitas, ⁊ publica authoritas ſuperioris, ⁊ error populi,
omnia iſta tria eſſentialiter requiranꝛ ad validationeꝫ actorũ.
Et videtur ꝙ ſufficit ſuperioris authoritas cũ quaſi poſſeſſio-
ne libertatis, vt C. de ſen. l. ſi arbiter. Ecõtra ꝙ ꝓpter pericu-
lum multorum diſpenſet hec lex, ⁊ ſit finalis ratio, publica vtili
tas vel quaſi. Econtra videtur ꝙ ſufficit ſolus error cõmunis
qui facit ius, ⁊ maxime in iudice ordinario, cui ſubditus nil p̃t
opponere, ex quo eſt in pacifica quaſi poſſeſſiõe iuriſdictionis
authoritate ſuperioris, vt no. Inn. extra de offi. deleg. c. cuꝫ ſup.
p Archi. octaua queſtione, quarta. nõne. vbi omnino vide. Nã
quaſi poſſeſſio, non debet eſſe ſterilis. Parit ergo vſuꝫ, quẽdã
qui ẽt exerceret iuriſdictionẽ, vt no. Inn. extra de reſti. ſpolia.
c. in literis. Sol. Credo quod potiſſima ratio ſit error commu-
nis, ⁊ ſuperioris authoritas, vt d. l. ſi arbiter. Nã ita debet illa
lex intelligi, quod hic communi errore pro libero habebatur.
Item ibi interuenit ſuperioris authoritas, id eſt, delegatio ſupe
rioris: ⁊ ſi eſt illud in iuriſdictione legata, que eſt extraordina-
ria ⁊ odioſa, vt C. de dila. l. ſi quãdo. ergo idem in ordinaria que
que fauorabilis ⁊ neceſſaria, ⁊ amplianda, vt l. j. §. cuꝫ vrbem. ſ̃.
de officio p̃fecti vrb. Et per hoc puto, quod ſi Barb. non exer-
cuiſſet niſi vnicũ actum, ille actus valeret, ⁊ de equitate ita va-
luit primus actus quem fecit, ſicut vltimus. Ponamus ꝙ defi
ciat authoritas ſuperioris, nũquid error communis ſufficiat.
8 exemplum. In eo † qui diu ſe pro notario geſſit an valeãt iſtru
mẽta, ſemper enim falſum commiſit, dũ ſe in notarium ſubſcri-
pſit? Et videtur quod nõ valeant de rigore, ſꝫ de equitate, ar. l.
noſtre, ⁊ l. j. C. de teſta. Nam notarius eſt teſtis approbatꝰ a iu-
re: vt l. hac conſultiſſima. §. fi. C. de teſtamentis. ⁊ l. j. Azo ꝺt cõ-
trarium in auꝛ. de inſtrumentorum fid. ⁊ caut. vbi dicit non va-
lere. ⁊ idem tenet hic Gui. pl. actuarios. C. de num. ⁊ actua. Nõ
ob. hec lex, q2 hic non erat aliquis defectus, niſi in perſona bar
barij, qui defectus eſt defectus materie. Sꝫ in queſtio. ꝓpoſi
ta eſt defectus forme, imo eſt funditus falſitas, vt ĩ. ꝺ fal. l. eos.
§. qui ſe. Unde ſue ſcripture nõ debet credi, vt ĩ. de eden. l. ſi qs
ex argentarijs. §. j. ⁊ C. de ꝓbationibus. l. iubemus. tenetur ta-
men iſte ſcriba partibus ad intereſſe, vt l. fin. C. de magi. conue-
nien. Nec obſtat l. j. C. de teſti. quia ibi in officio teſtis in quo nõ
requiritur ſuperioris authoritas, ſꝫ nemo eſt tabellio, niſi cree
tur tabellio a ſuperiore, vt not. per Innocentium extra de fide
inſtrumentorũ. capitulo, cũ Petrus tabellio. Nec iuuat quaſi
poſſeſſio, quia in ea fuit mala fide verſatus. Facit quod not. per
9 doct. C. de fide inſtrumentorum. l. ſi ſolennibus. † Sed quid di-
ces de iudice vero, qui tamen erat excõmunicatꝰ, ⁊ iuriſdictio-
neꝫ exercuit, an teneat proceſſus ſuus? Et videtur quod nõ, vt
no. in l. j. C. de iuris ⁊ facti ignorantia. Tu dic contrariũ quod
occulte excommunicatus, partibus obeſſe non debet, argumen
to legis noſtre, nam iſte excommunicatus eſt verus iudex in ſe
ipſo: ergo multo fortius valẽt in eo geſta vel acta, quã in Bar-
bario. Facit quod notat Innocentius in capitu. conſulti. extra
10 de procu. † Sed quid dicemus in his, que non fiunt per moduꝫ
iuriſdictionis, ⁊ in contractibus, an de equitate valebunt con-
tractus ſtricti iuris facti a non legitimo prelato? Si quidẽ eſt
intruſus, de facto, non valent. duodecima queſtione, ſecũda. alie
nationes. Si ṽo authoritate ſuperioris, tamẽ illa authoritas
non valet, vt quia confirmatus erat excommunicatus, qui ha-
betur pro mortuo, quo ad ſpiritualia pro non ꝯfirmato, vt no.
per Inn. in d. c. nihil. extra ꝺ electio. Et tũc ſubdiſtinguo, Aut
eſt actus neceſſarius, ⁊ valet, arg. ĩ. de minoribus. l. ait pretor.
§. permittitur. ⁊ de procuratoribus. l. procurator tutorũ. in fi.
arg. huius l. q2 iuridictio eſt neceſſaria, ⁊ debet ſubditis impar
tiri, in auꝛ. de queſtio. §. ſuper hec. Aut eſt volũtarius, ⁊ tũc aut
concernit proprietatẽ rerũ, aut fructus. Primo caſu, nõ valet
cõtractus, vt C. de eo qui pro tu. l. ij. ⁊ de iureiur. l. iuſiurandũ.
§. j. Secũdo caſu, valet, ſi erat in bona fide, quia adminiſtratio
nem facti habet, licet nõ habeat ius plenum, argumento, extra
de electiõi, capit. querelam. ⁊ extra ne prela. vices ſuas, c. fina. ⁊
hoc in p̃latis. Secus in tutoribus non legitimis, qui nihil poſ
ſunt nec in iudicio nec extra, in preiudiciuꝫ domini, vt l. qui ne-
que de rebus eorum. Nam dominus in eoruꝫ adminiſtratione
11 non ſuccedit nec cogitur ratum habere. l. filie. ĩ. de ſol. ¶ † Sed
quid de ſeruo religionis, qui fugit a clauſtro, vt ſunt apoſtate,
an ſi papa ignorans promoueat eos, valeat promotio, vt puta
ad epiſcopatum? Et dic quod non ſunt epiſcopi, ſed tamen va-
let id, qꝺ faciũt ex quo cõmuni errore pro epiſcopis reputanꝛ,
vt hic, ⁊ iſte caſus frequenter contingere poteſt. Ratio autem
quare non eſt epiſcopus, q2 hoc ius, ipſo iure non cadit in apo
ſtatam. Secus ĩ homicida, in quo cadit ius ip̃o iure, ⁊ ideo eſt
verus epiſcopus, vt no. per Inn. extra de conceſ. prebẽda. c. cũ
noſtris. Donec remoueaꝛ. Nam remouẽdus eſt tanquam cri-
minoſus ⁊ indignus. Sed quandiu non priuatur, verus prela-
tus eſt. Nec ob. ĩ. de fideicõmiſſa. libertatibus. l. cũ vero. §. ſub-
uentũ. q2 ibi agitur de preiudicio tertij. hic vero de iure ſolius
concedentis, puta pape. Simile, ſi dolus dat cauſam ꝯtractui,
⁊ ſequatur traditio dominiũ transferꝛ, vt l. ⁊ eleganter. in prin.
12 ĩ. de dolo. † Sed quid ſi papa ex certa ſcientia tales ꝓmouet di
co, quod diſpenſare videtur, vt ĩ. de re iudica. l. quidam conſule
bãt, ⁊ notat in l. ij. C. de diuerſis officijs. lib. xij. Inferiores au-
tem non diſpẽſant, niſi cauſa cognita, ⁊ in caſibus permiſſis, vt
in c. at ſi clerici. extra de iudicijs. ⁊ per Bernardũ ⁊ Inn. extra
de filijs preſbyter. c. veniens. vbi dicit, qꝺ non poteſt heberi p
legitima diſpenſatiõe temerariũ factũ inferiorum. qꝺ eſt val-
13 de no. † Sed quid ꝺ his, quos iſti prelati putatiui ordinãt per
modũ legis condende, vt in c. vt animarum. §. ſtatuto. extra de
conſtitu. lib. vj. an valeant? Breuiter eſt caſus hic, quod ſic: Ta
men dicit Inn. quod licet proceſſus exerciti per modum iuriſ-
dictionis inter partes, non veniunt caſſandi, vt hic, ſecus in le-
gibꝰ, q2 ſunt caſſande quo ad futura dãnata authoritate, vt no
tat Inno. extra de elec. in c. nihil tamen iſta caſſatio, non trahit
ſuum effectum retro. Conclude ergo ex premiſſis ſic, ꝙ quidaꝫ
ſunt actus per modum legis, quidam per modum iuriſdictio-
nis contentioſe, quidam per modum conuentionis, quidam per
modum liberationis. Et facit ĩ. de condi. inde. l. ſi vrbana, ⁊ ĩ. de
14 pactis. l. ſi tibi. §. cum poſſeſſor. † Sed quid de ſententijs ſpiri
tualibus epiſcoporũ putatiuorum, an ligent? Videꝛ qꝺ nõ, q2
cum deus liget, nõ ligat contra veritatem, argumen. ĩ. de con-
dictione ob cauſaꝫ. l. ſi pecuniam. §. ſi ſeruum. Unde in ſentẽtia
excommunicationis, plus conſideratur veritas quam opinio,
vt not. Archid. xj. q. iij. c. ſententia paſtoris. Ego credo contra
rium, quo ad eccleſiam huius mundi, quia habet adminiſtratio
nem iuriſdictionis meri ⁊ mixti Imperij, tam in ciuilibus, quã
in criminalibus, etiam per inquiſitionem, ⁊ officium iudicis, vt
hic. Et hoc eſt verũ in ſpiritualib. que fiũt ratione publice vti
litatis, ⁊ publici officij. Secus in alijs, vt no. Inn. extra de con
ſue. c. cũ dilectus. Et de hoc no. Archid. ix. q. j. nos in hominẽ.
15 vbi omnino vide per eũ. † Sed quid de actionib. motis a nõ iu-
ſto prelato, vel ab eo q̃ poſtea remotus eſt ab actu vel officio vl
dignitate, vel ab adminiſtratione, an teneat iudiciũ? Videꝛ ꝙ
ſic. arg. no. ĩ. de iudicijs. l. non idcirco. §. cum poſtea, ⁊ ĩ. reꝫ rat.
haberi. l. procu. §. fi. In contrarium facit. ĩ. de ſolu. l. diſpẽſato
rem. ⁊ l. eius qui. ĩ. ſi cer. peta. ⁊ ꝺ adminiſtratio. tuto. l. vulgo.
⁊ l. actor. rẽ rat. haberi. Tu dic quod prima pars eſt vera in p̃-
latis, ex quo ſunt in pacifica poſſeſſiõe, argumẽto legis noſtre.
⁊ extra de elec. c. querelam. Secunda pars eſt vera, in tutoribꝰ
⁊ ſimplicibus adminiſtratoribus, de quibus etiam loquiꝛ gl. in
l. que omnia. ĩ. de procuratorib. Et adde quod no. per Dynuꝫ
in capit. j. extra de regulis iuris. lib. ſexto. in viij. queſtione, vbi
ſentit, quod lex noſtra loquitur ⁊ habet locum in officijs publi
cis authoritate, ⁊ vtilitate. Secus ſi vtilitate priuatis, vel p̃ua
tis vtilitate ⁊ authoritate, ſecundũ Dynum, Et officium prela
torum cenſetur publicuꝫ authoritate, ⁊ vtilitate, argumẽto ſ̃.
16 de iuſti. ⁊ iur. l. j. §. publicũ ius in ſacris. † Quid de notario ab
officio priuato, an vetera inſtrumẽta publicare, ⁊ perficere po
terit? Et videtur quod nõ: q2 deficit in fide, in contrarium vi-
detur, q2 fides illa, ſm̃ preteritũ eſtimatur. Nam iſta pars eſt
vera, q2 alijs nõ debet nocere contra notariũ lata ſententia, vt
ĩ. de infamibus. l. Lucius. cum ſi. Et facit quod no. Inno. extra
de hereticis. c. fraternitatis. Ex quo enim ſentẽtia amotionis
ſortitur ſuum effectum, ex tunc non valent ſcripture poſtea in
choate, ſꝫ retro vetera conſummare poteſt, q2 ſententia nõ mu
17 tat viꝫ retro, argumẽto C. vt cau. poſt pub. adſit tu. l. j. † Quid
ſi notarius nõ eſt adhuc dãnatus de falſo, ſed pẽdet proceſſus,
an interim poſſit inſtrumenta conficere? Et videt r qꝺ non, vt
C. de procuratoribus. l. reuꝫ criminis. argumen. ĩ. ꝺ excuſatio.
tut. l.

tut.l.diximus,qꝛ idem operatur proceſſus pendēs,quod ſen
tentia.ſ.de exceptionibus.l.fundum.ꝛ l.fundi.Ad idem facit.
ſ.de liberali cauſa.l.qui de libertate.ꝛ ſ.ð ſolutio.l.quod ſi for
te.§.j.de admini.tu.l.chyrographis.§.pe.Ecōtra videt,qꝛ pē
dētia ꝓceſſus operat idē qð ſententia abſolutoria:qꝛ dubium,
ꝛ certū paribus paſſibus ambulant ꝓ reo.ſed nō operant idez
quod condemnatoria.Unde,ex quo interim eſt in quaſi poſſeſ
ſione officij,videtur quod poſſit officium exercere,niſi expreſſe
interdicat,vt l.moris.ſ.de penis.ꝛ d.l.chyrographis.§.ſi.cuz
ſi.Ad idem facit quod no.infra de infamibus.l.furti.§.j.Nam
ꝛ miles,antequā ſit exauthoratus,pro milite eſt tractād⁹.Fa
cit ad hoc quod no.infra.l.ſecūda.§.miles.ꝛ de eden.l.ſi quis.
§.j.ꝛ ibi per Odoff.Credo quod hec pars ſit verior:qꝛ licet in
terim ad nouum honorem non poſſit aſpirare,tamen executio
officij prioris,non denegatur:qꝛ eſt in quaſi poſſeſſione, quod
interim ſibi competit iure ꝓprio.Nam etiā interim notarius
eſt.Non obſtat.C.de ſuſpec.tut.l.eum.qꝛ officiū tutele eſt gra
tia alterius tantum introductum,ꝛ non intereſt tutoris.Se-
cus in officio tabellionis.Nam honor eſt ſibi credi,ꝛ ſua inter
eſt,ꝛ eſt officiū publicū authoritate ꝛ vtilitate priuatum. Et
facit,qꝛ in dubio cōſtitut⁹,pōt licite poſſidere,ꝛ vti poſſeſſio-
ne,vt ſ.de noui oper.nun.l.ſi prius.num ſi.Et ſicut nō auferū
tur bona ſibi interim,ita ñ debet auferri officiū nec ſtatus,ar-
gu.ſ.de ſtatu hominū.l.q furere,nec ēt fama.C.de infa.l.nullā.
Honeſtius tamē facit,ſi interim abſtinet a nouis inſtrumētis,
imo videtur quod ſit omnino prohibitū,ſicut ferre teſtimo-
nium,vt l.iij.§.lege Jul.ꝛ l.ij.de teſti.ꝛ An.in l.j.C.de reis po
ſtu.li.x.niſi dicas aliud in teſte ſimplici,aliud in tabelliōe.Nā
infamis non pōt eſſe teſtis,tamen poteſt exercere tabelliona-
natū:niſi in officio deliquerit,ꝛ ſit amotus ab eo.Item dictū
tabelliōis,eſt magis authenticū,quā dictū teſtis,vt no.Inſti.
de inuti.ſtipu.§.item verboꝝ.Item quidam non poſſunt eſſe
teſtes in iudicio , ſed in contrac tibus ſic.C.de hereti.l.quo-
niā.Nō credo totaliter fidē annihilari,ſed diminui: ſi poſtea
18 culpabiles eſſe iudicentur.† Quid ſi papa tranſtulit epiſco-
pū de vno epiſcopatu in alium epiſcopatū,ignorās ille tāquā
c primus epiſcopus,aliqua geſſit an valeant? [c] Et videtur qð
ſic:qꝛ papa nō videtur executionem officij adimere ignoranti,
vt extra de reſtitutiōe ſpoliatoꝝ.capitulo,audita.niſi ex eo qð
ſit plene tranſlatus a iure argu.infra.de officio.preſid.l.ſi for
te.argu.contra.ſ.de manumiſſis vindicta.l.ſi pater.ꝛ l. pater
ex prouincia.ꝛ argumēto.infra de iudic.l.ij.§.primo , vbi non
requiritur ſcientia,ſed ibi fauore iudicioꝝ,hic autem eſt op-
poſitū.alia non obſtat ꝛ ideo iudicium quod fecerunt litigan-
tes corā eo,valet,ꝛ qꝛ i l.cōtraria tractabatur de lucro captā
do,hic de damno vitando,ſaltem de damno expenſarum in li-
te,facit quod notat.ſ.de procuratoribus.l.Pomponius.§. ſz
ꝛ is.Cōclude tres caſus,qñqꝫ qs nunꝙ fuit in officio de iure
ſed de facto,tñ in colorata poſſeſſiōe,ꝛ loquit lex noſtra. Quā
doque fuit de iure ꝛ de facto,tamen erat priuationi ſubiect⁹,
vt qꝛ dolo obtinuerat officium vel dignitatem,ꝛ tunc valēt in
terim geſta,etiā quo ad ſciētes,qꝛ vere,eſt talis,ꝓ quali ſe ge-
rit,donec ꝑ ſuperiorē remoueatur,Quandoqꝫ quis iā fuit in
officio,ſed hodie non eſt,an tunc valeant geſta:ſi quidē ꝑ ſen-
tentiam ſit amotus non valent.Nam ſi in l.noſtra eſſent geſta
poſtquā depoſitiōis ſentētia eſſet lata ꝯtra Barba.ꝛ tūc geſta
non valerent,vt no.Inno.extra de accuſa.c.qualiter.in glo.ma
gna.Sin autē eſt ſibi alias adempta iuriſdictio ꝓpter errorē
ipſius,adhuc acta tolerantur,vt extra de reſtitutione ſpolia.
capitulo,audita.Et de hoc tāgitur.ſ.ſi certum peta.l.eius.in
principio.Et facit quod no.ſ.de cōdictio.indebiti.l.ſi nō ſortē.
§.qui filio.Licet enim abſenti ꝛ ignorāti iuriſdictio conferat,
tamen nec exercitum confertur,nec adimitur ignoranti,vt no.
Inn.ꝛ Hoſtien.extra de reſtitutione ſpoliatorum.capitulo,ex
conqueſtione.Archidiaconus in capit.iij.extra de ꝓcuratori-
bus.lib.vj.Sed quomodo reſpondetur ad l.ſecundā.§.primo.
infra de iudic.vbi ignorans habet exercitū iuriſdictionis pro
rogate:Reſpondeo,in iuriſdictione prorogata,eadē eſt ratio
in ſubſtantia ꝗ in iuriſdictione principali.Et ideo ſufficit ſcien
tia circa iuriſdictionem principalem,licet circa acceſſoriam nō
ſit ſcientia,nam accreſcit ignoranti,et facit ad predicta qð in-
terdū quid ex vna authoritate procedit ꝛ valet ex alia.ꝓceſſus,
vt nota.Innoc.extra de preſcriptio.c.cum ex officij.Sec⁹ ſi in
eo.a quo pricipaliter confertur iuriſdictio,erretur,arg.ſ.iudi
catum ſolui.l.iij.§.ſed ꝛ ſi quidem.ꝛ infra de acquiren.heredit.
l.ſed ꝛ ſi de ſua.Sed quid ſi non eſt ignorantia.circa factū ſupe
rioris,ſed circa qualitatē ſue perſone labitur,vt ꝙ credit ſe ex-
d cōmunicatum [d] cū nō ſit,an valeat proceſſus? Credo ꝙ ſic,vt
ſic infra de cōditioni.ꝛ demonſtra.l.multum.qꝛ circa impedi-
menta iuris inſpicitur veritas non ſua opinio ſingularis.ꝛ eſt
argumentū infra de iuris ꝛ facti ignorātia.l.regula.§.qui igno
19 rauit.¶† Demū quero,quomodo colligitur hinc qð cōmunis
error faciat ius,nam ſi non interueniſſet hic factuz ſuperioris,
nedum error populi ſed etiā error tot us mundi,non pareret
ius aliquod.Solutio.eſſe habilē,vel inhabilem in iuris diſpoſi
tione cōſiſtit,vt infra de probationibus.l.ab ea parte.ſed error
cōmunis,inhabilem habilitat,ergo ius facit.Uel dic,quod ius
facit valere geſta que alias nō valerēt de iure.Sed opponitur
ꝛ videtur,quod non ſolum in facto cōmuni ꝛ generali,ſed etiam
in facto ꝛ contractu ſpeciali,cōmunis error facit ius inter par
tes,vt infra ad Macedonianum.l.iij.ꝛ C.ad Macedonianum.
l.Zenodorus.Solutio.Iſtud eſt ſpeciale in exceptione Mace
doniani,nā ille qui credit eum cui mutuat eſſe patremfamilias,
non contemnit Macedonianum,ideo damnificandus non eſt in
amiſſione pecunie mutuate,qꝛ agit de dāno vitando vbi error
facti nō nocet,ꝛ maxime error cōmunis,vt infra quādo actio de
peculio eſt annali.queſitum.niſi ſit lata ſententia,qꝛ tunc error
ſingularis nocet,ſed error cōmunis in effectu nō nocet,vt dicta
20 l.queſitū.alias eſt §.ꝛ pro §.cōmuniter allegatur.¶† Deinde
apparet in litera noſtra qð opinio cōmunis preualet veritati.
Alibi vero nihil valet niſi cū veritate cōcurrat,vt infra de acq-
renda heredi.l.cū quidā.§.quod dicitur.Alibi dicitur, veri-
tas opinioni ꝑfertur,vt infra de iniurijs.l.eum qui.§. ſi.glo.j.
de heredi.inſtituen.Et hoc Tiberius Ceſar dicit,qð vbi igno
ramus certitudinē voluntatis,veritas ꝑferenda eſt;Innoc.di
cit,ꝙ veritas regulariter eſt preferenda,fallit quādoqꝫ vt hic
cum ſimilibus,vt no.per eum extra de bigamis.ca.nuper. In
21 iſto generali,non inſiſto ad preſens.Deinde notat gl.†quod le
gitime actum ex ſuperueniente caſu nō retractatur:ꝛ colligit
illud notabile quod acta que legitime proceſſerunt,non quoad
effectum Barbarij,qꝛ non proceſſit legitime ſecūdum verum
intellectum,nec poſſumus arguere in contrarium ex litera con
ditionali,que dicit ſi ſciuiſſet,ꝛc.qꝛ verum ſi ſciuiſſet ꝛ creaſſet,
ſed preſumitur non creaturum eſſe ſi ſciuiſſet indignū,qꝛ pre-
ſumitur id factum eſſe.quod fieri nō debeat.Ueniō ad vltimā
partem dicitur hic quod multo magis ī imperatore,cōtra imo
pari rōne,qꝛ pari poteſtate:ꝛ ſicut in natura pari vnus alio
maior nō eſt,vt notat de manumiſ.in l.apud eū.ita nec hic , ꝑ-
ſertim qꝛ a populo ꝓceſſit,vt l.j.ſ.de conſti.princ.ꝛ de origine
iuris.l.ij.§.nouiſſime.Solutio.Uerū eſt ex parte poteſtatis,
ſed ex parte cōſenſus facilius ꝛ verius conſentit vnus quā plu
res,vt l.j.in fine.infra de acquir.poſſe.facit quod notat Inno.
extra de ſententia excōmunica.c.grauē.Scđo opponitur,ſi er-
rat princeps errat vnus,ꝛ non erat error cōmunis,ergo mul-
to minus deberet dici non multo magis.Solu.dic ꝙ nō atten
ditur error reſpectu creātis,ſed reſpectu ſubditorum,vel dic
multo magis,ꝙ in Barbario,vt ſit ſenſus ꝙ ſi Barbari⁹ fuiſ-
ſet creatus imperator,multo minus noceret ſeruit⁹ imperio,
quā ꝓture,qꝛ imperatori nihil opponi poteſt dummodo ſit ca-
tholic⁹,ſicut nec pape.Expoſitiones gloſſe loquunt de Impe-
ratore creante,ergo idē etiā in Imperatore creato ,quod no.
22 ¶† Ultimo iſta lex allegat quod quis preſumitur dignus ex
fama.De hoc notat Archidiaconus viij.q.ij.c.dilectiſſimi.itez
preſumitur innocens ex fama,niſi ſuo conatu ſumpſerit origi-
nē ꝯ exiſtentiam veritatis.vt infra de adul.l.miles.§. penul.ꝛ
illa que per famam ſciuntur,preſumuntur ab omnibus ſciri,vt
vt no.in l.prima.infra de receptatoribus.In textu ibi , ꝓpter
vtilitatem.iſta ratio tangit effectum ꝛ cauſam efficientem.In
textu ibi,ſed ꝛ ſi.Iſta ratio tangit intentionē creantis, cuius
ſummum Imperium demōſtratur,quia poteſt diſpenſare de
officio in ſtatu ſeruitutis.ꝛ libertatis.

ADDITIONES.

a BARBARI.Adde poſt Iaſo.an hec lex habeat locū in dele
gato vide Fely.in c.cum dilecta.extra de reſcript.ꝛ inquantum
Iaſo.hic tenet cū Bart.in l.more.in illa q.an ſtante ſtatuto, qð
mulier non poſſit contrahere ſine cōſenſu propinquorū, quod
nec poterit hereditatē adire,limitat,niſi hereditas eſſet lucro
ſa.adde quod fuit de mēte Angeli eius conſilio vltimo licet ipe
nō alleget eum,vbi dicit,finge enim nullos eſſe legatarios,nec
creditores,quibus obligari poſſit.Et ibi refert ita obtinuiſſe.
Et ꝓ hoc facit qð conſuluit Roma.cōſi.quadringētesimo quin
quēgeſimotertio,qð ſtante ſtatuto,qð minor nō poſſit cōtrahe
re niſi certa ſolēnitate ſeruata,qð ſi cōtrahit in ei⁹ vtilitatē, va
let,non obſtante ſtatuto.Et idē voluit conſi.cccxvj.inquantum
etiā diſtinguit inter principē ꝛ inferiorē cōferentes dignitatem
inhabili, vide de veritate in queſtione Oldradi.cccxv.vſqꝫ ad
cccxxxij.Pet.de Ancha.conſil.ccccv.Inquātum etiaz ponit,an
princeps poſſit ſine cauſa auferre rem alterius,adde Romanū
cōſi.cccx.Et dū tāgit de poteſtate Pape in bñficialibus,adde
Calderi.conſi.j.de trāſlatione prelatorū.Abb.conſi.incipiēte

Prima Barto.ſuper ff.vete. f

archiepiſcopus Spirenſis. Et inquãtum etiã examinat, an ex
eo quod quis plura inſtrumēta cõfecit, preſumatur notarius,
adde Pet. de Ancha. conſi. ccxiiij. Bal. cõſi. cccxix. q aliter lo-
quitur primo li. ⁊ conſi. cccxxx. Et inquantũ facit pro magno
fundamento, quod creare notarios, ſit de reſeruatis principi,
dic qđ Old. cõſi. lxxv. dicit, qđ quilibet ordinarius poteſt ta-
bellionē creare, q̃ non eſt dignitas, ſed vile officium, nec eſt p̃-
ſumendũ quod tale vile officiũ princeps reſeruauerit. Et v̄ba
Oldradi de ipſo mentionē nõ faciens, ſequitur Joã. Andreas
in additio. Spec. de inſtr. editio. §. reſtat. ver. ſed quis poteſt.
Et quod notariatus ſit vile officium, voluit Ang. cõſi. cclxxx-
iiij. ⁊ per ipſum etiam vide, quod inſtrumēta confecta a nota-
rio imperiali, in terris eccleſie, tolerantur ꝓpter publicã vti-
litatē. Et ꝙ non ſit dignitas, niſi ſit notarius magni principis,
tenet Bar. cõſi. clxxiiij. Ser Joã. de Caſtr. duranti. volumine
j. ver. fateor tamen. Et ad materiam huius l. vide Aret. in ca.
poſt ceſſionem, de proba.

☞ Pro intellectu legis, que omnia. §. ij. ĩ. de proc.

b P. PAV. P. ¶ Sed cõtra. vt dicit Hieronymus, ⁊ qñ pars ſci-
ret defectum iudicis, in terminis iſtius legis quod non vale-
ret. vide Fely. in c. Rodulphus. de reſcrip.

☞ Pro intellectu huius l. Barbarius.

c ¶ Valeant. Adde Calde conſi. j. de tranſ. prela.

d ¶ Excommunicatus. Adde quãdo geſta ab excõmunicato, va-
leant. Car. cõſi. xl. ⁊ facit pro dicto Bar. hic ꝙ voluit Fede. cõ-
ſi. xiij. ꝙ percutiens laicum incedentem in habitu clericali, pu-
tans illum clericum, eſſe excõmunicandum, ⁊ ſi celebrat, ſimili-
ter irregularem, quando tamen re vera non eſt, ⁊ ſi promouea-
tur ad beneficium, quod valet promotio. Et an valeant inſtru-
menta excommunicati, vide Fed. conſi. lxxij. ⁊ cxlvj.

De officio præfecti vigilum. Rubrica xv.

LEX PRIMA.

1 ☞ Incendia ſepius fiunt culpa habitantium.
2 Cuſtodes de negligentia puniuntur.
3 Cuſtodes poſſunt torqueri, quando factum eſt furtũ de nocte,
vt indicent furem.
4 Capitaneus guardie poteſt fuſtigare, ⁊ delinquentem qui ſeue-
rius puniri debet remittere.
5 Incendiarius qua pena plectatur.

Apud Hec lex p̄mo ponit qualiter iſti
fuerũt a p̄ncipio inuēti, ⁊c. crea-
ti, ⁊ a quo. Scđo đt qđ ſit eoꝝ officiũ, ⁊ circa
q̃ habeant iuriſdictionē. ⁊ h. d. tot⁹ tit. Scđa
ibi, in l. iij. §. cognoſcit. ⁊ no. tex. ibi, ⁊ q̃ ple-
1 rũq;, ⁊c. ⁊ no. tex. † ꝙ incẽdia ſepius fiũt [a] cul-
a pa eorũ q in domo habitãt*. ¶ † No. ꝙ cu-
ſtodes puniunt̃ de negligẽtia, ⁊ dicunt̃ eſſe ĩ culpa ꝓpter malam
* cuſtodiã. Itē no. [b] ꝙ iſte p̃fectus eſt ſpectabilis, ⁊ not. de pena
2 eoꝝ. † Itē no. qñ de nocte fieret [c] aliqđ furtũ poſſent cuſtodes
b torqueri, vt furē indicēt, vt ibi, ⁊ de ſeruis cuſtodiētib. ⁊c. Vi-
3 de q̃ dixi in l. j. in fi. ĩ. fur. aduer. nau. No. † hũc titulũ ꝓ capita-
c neo guardie, cui data eſt modica coertio, ſcilicet fuſtigare. Vbi
4 aũt ſeueri⁹ dꝫ puniri, [d] debet ipſum remittere ad poteſtatē vel
d capitaneũ. ¶ Opp. dicit̃ hic, ꝙ plerũq;, [e] imo ſemp, ⁊ vt. ĩ. de
e pi. ⁊ cõmo. rei vẽdi. l. ſi vẽdita. Sol. illa lex dꝫ limitari ſm hanc
l. Opp. đr hic, ꝙ ĩterdũ flagellis cedit̃, ⁊ ꝙ eius pena ſit ictus
fuſtiũ. ꝫ imo dꝫ cõburi, vt ĩ. de incẽ. rui. nau. l. q edes. Solu. aut
incẽdiũ cõmittitur ꝑ culpã, ⁊ loquit̃ hec, aut ꝑ dolũ, ⁊ loquit̃ ꝫ-
riũ. Opp. ad hãc ſol. imo ⁊ vbi cõmittit̃ ꝑ dolũ, ñ eſt pena ignis
ſed dꝫ decapitari vt l. capitaliũ. §. q ob inimicitias. ĩ. de pe. ⁊ l.
5 fi. ĩ. de incen. rui. nau. ꝓ † quoꝝ ſol. dic ſm Jac. de Are. ꝙ aut cõ-
f mittit̃ incẽdiũ [f] dolo, aut culpa, aut caſu fortuito. Primo caſu,
aut ſit incẽdiũ in ciuitate, aut in villa. Primo caſu aut incẽdia-
rius eſt vilis ꝑſona, aut in dignitate poſitus. Primo caſu, ſi in-
cẽdiũ eſt magnũ debet tradi beſtijs, ⁊ põt cõburi, vt d. l. fin. §. q
data, coniuncta l. qui edes. de incẽd. rui. nau. Secus ſi eſſet par-
uum incẽdiũ: q̃ tũc dꝫ decapitari, vt d. §. q ob inimicitias. Si
vero eſt perſona in dignitate poſita* tunc ſi eſt magnũ incẽdiũ,
decapitatur, ſi eſt paruum incendium, deportat̃, vt d. l. fin. §. fi.
de incen. rui. naufrag. Si vero incendiũ eſt commiſſum in villa,
tunc eſt minus periculum, ⁊ ideo eſt perſona vilis, ⁊ incendium
magnum dꝫ decapitari, vt d. l. capitaliũ. §. j. ⁊ §. incendiarij. Si
aũt eſt paruũ, tunc dꝫ deportari, vt d. l. capitaliũ. ĩ prin. Si ve-
ro eſt in dignitate poſitus, ⁊ eſt in villa, ſi eſt incendiũ magnũ,
deportat̃, ſi paruũ, relegat̃, vt d. l. capitalium. in prin. §. qui ob
inimicitias. cõiuncta l. ſi. in fi. ĩ. de incẽ. rui. nau. ⁊ omnib⁹ hm̃oi
caſib. dꝫ damnũ emendari, vt l. qui edes. §. j. cõiũcta l. ſi. in fi. ĩ. de
incen. rui. nau. Si vera per culpam, tunc minus puniatur, quã
ſi dolo. vt ĩ. ad l. Cor. de ſica. l. in lege Cor. Et hoc eſt verũ, ſi eſt
in lata culpa. Si vero eſt leuis culpa, tũc punit̃ pecuniariter,
nõ corporaliter. ⁊ ſi nõ põt ſoluere, punitur in corpore, vt d. l. q
edes. Tertio caſu, quãdo eſt incendiũ cõmiſſum caſu fortuito,
non tenetur ad aliqđ, ſed imputatur caſui d. l. pe. de incen. rui.
nau. ⁊ hoc modo intelligas vbicunq; de iſto tractatur, qui igni
caſam ſuam preſtat, quomodo ⁊ qualiter puniatur.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Quod incẽdia ſepius fiunt. Circa iſtã materiaꝫ,
vide Alex. conſi. l. in j. vol. vbi ponit inter cetera, ꝙ ſi duo inha-
bitãt, vnus inferius, alter ſuperius, quis teneatur de incẽdio
⁊ ibi in fi. ponit quoddã ſingulare dictũ, in materia vide Mod.
in l. dñs horreorũ. ĩ. loc. Item ſi duo inhabitãt, quis teneat̃: vi-
de Roma. conſi. ccccj. ⁊ vide oĩno de materia Bal. in cõſi. xiij. in-
cip. factũ qõnis tale eſt. in j. vol. vide Alex. in l. ſi quis argẽta-
rijs. §. p̃tor ait. ĩ. de edendo. Ang. in cõſi. ccxiij. inci. Incẽdiũ eſt
ortũ. ⁊ in cõſi. ſeq. inci. In qõne p̃terita. Itē etiã ꝙ ſi cõductor
exprimat ſe nolle teneri de caſu fortuito, ⁊ poſtea vnus ex ſuis
domeſticis cõburat domũ, omnino teneat̃. eſt lex in l. q inſulaꝫ.
§. fi. ĩ. loca. quē multũ no. Ro. ĩ l. ſed ⁊ ſi qs. §. q̃ſitũ. §. ſi qs cau.
facit tex. in l. ſi tibi domũ. in prin. ĩ. locati. Que aũt ſit pena in-
cẽdiarij: vide diſtinctius Cyn. in l. data. C. q accuſare nõ poſſ. ⁊
refert Richa. fuiſſe ſignatũ in facto, ꝙ pena de qua loquit̃ l. ſi e-
des. ĩ. de incend. rui. nau. ⁊ in l. ſi qs fumo. §. ꝙ đr ĩ. ad l. Aquil.
vide etiã in l. q occidit. §. in hac quoq; actiõe. eo. ti. Itē adde ꝙ
licet incẽdiũ preſumat̃ factũ culpa inhabitantium, tñ talis cul-
pa preſumpta, nõ eſt niſi leuiſſima. Ideo in caſibus, in quibus
nõ tenet̃ qs de leuiſſima culpa, nõ tenent̃, non ꝓbata alio modo
culpa, ĩ eo ꝙ ſi ꝓbaret̃ ipm eſſe ſolitũ eſſe vigilē ⁊ ſolertē, tolle-
ret̃ illa p̃ſumptio culpe leuiſſime, q̃ a iure ꝯ eũ orit̃. vide Jaſo.
in l. ſed ⁊ ſi qs. §. queſitũ. ĩ. ſi quis cauti. vide de p̃dictis ⁊ qbuſ-
dam alijs Jaſo. in l. ſi qs ex argentarijs. §. pretor ait. ĩ. de edē.
vbi dat aliã notabilē cautelã, pro ſaluãdo inhabitantē. Ita ꝓ
defenſione inhabitantis. vide no. Jo. de Ana. in conſi. x. vbi po-
nit, ꝙ licet p̃ſumat̃ culpa habitãtiu, nõ tñ preſumit̃ culpa dñi, ⁊
ſi certe perſone atq; talis culpa p̃ſumpta, eſt leuiſſima. Et qñ o
dñs teneat̃ de culpa alicuius, de ſua familia ſibi cõmiſſa circum
cendiũ aperte vide ĩ. Et circa iſtã materiã, an incẽdiũ preſu-
mat̃ factũ culpa inhabitãtiũ, ⁊ abſq; eo, ꝙ aliqđ ꝓbetur cõtra
eũ taliter ꝙ teneat̃ dño domus, ad reſarciẽdũ dãnũ, vide Ale.
cõſi. l. in j. vol. ꝙ eſt repetitũ in cõſi. ccxvij. Ad iſtud ꝓpoſitum
vide Bal. in conſi. cxlviij. in ij. vol. incip. viſis, ⁊ opportune cõſi-
deratis, per totũ vbi cõcludit ſignãter, ꝙ illud qđ đr hic verũ
eſt, ſi culpa leuiſſima in cõmittendo, ⁊ ideo nõ tenet̃ dño, niſi ha-
beat rē ex tali ꝯctu ex quo teneat̃ etiã de leuiſſima culpa in cõ-
mittẽdo, vt in cõmodato vel alijs, q̃ fiunt gratia vnius tm̃. tex.
in l. ſi vt certo. §. nunc videndũ. ĩ. cõmoda. Jo. cõcludit, ꝙ nõ te-
neat̃ actiõe aliqua, lꝫ ex ea teneat̃ ex culpa leuiſſima q̃ intelligit
de culpa in faciẽdo cõmiſſa: vt ibi per eũ, q multa alia ponit ad
defenſionē habitãtiũ, vt non teneat̃ ex iſta ſola preſumptione,
⁊ in fine dat cautelã, ꝙ nunquã tenebit̃, ſi ꝓbaret̃ q nõ erat ſoli-
tus talia facere: quē ſequit̃ etiã Curtius in l. dñs horreorum.
circa ſi. ĩ. loca. ⁊ multa alleg. Alex. in dictis cõſilijs, que omnino
vide. Idē tꝫ Alex. in l. ſi qs ex argẽtarijs. §. pretor ait. ĩ. de edē.
⁊ idē repetit in l. domos hereditarias. ĩ. de leg. j. cõtrariaꝫ tñ
ſniam, ꝙ p̄mo, ſine alia ꝓbatione teneat̃ habitans, puta cõdu-
ctor dño, q̃ p̃ſumat̃ talis culpa, ꝙ ſit obligatus. vr̃ velle Bar.
in l. ſi qs ex argentarijs. §. an vero nec hr̃di. ĩ. de eden. ⁊ vr̃ ca-
ſus in l. vẽdita. ĩ. de peri. ⁊ cõmodo rei vẽdi. ſꝫ rñdet Ale. in di-
ctis cõſilijs. Idē ꝙ Bar. tenet Bal. in cõſi. xiij. inci. Factũ qõ-
nis tale eſt in p̄ma parte, ⁊ aliq Moder. vt refert Ange. in d. l.
dñs horreoꝝ. Itē adde circa iſtã materiã quomodo preſumat̃
factũ incẽdiũ culpa habitãtiũ. Ang. in cõſi. ccxiij. inci. incẽdium
eſt actũ. ⁊ in cõſi. ſeq. in q̃ſtiõe ꝓpoſita, ⁊ ex ſupradictis cõſilijs
poteris colligere. qñ cõnumeretur inter caſus fortuitos incẽ-
diũ. de quo ꝑ Ang. in tractatu maleficiorũ, in verbo, incẽdia-
rio, ⁊ §. p̃terea. inſti. qb. mod. re cõtrah. obli. faciũt etiam ad p̃-
dicta q̃ ſcripſi ad Bar. in l. j. C. de iure emphy. an ſi domus ſit cõ-
buſta, liberet̃ emphyteuta a ſolutione canonis. De quo ponũt
Moderni in repetitio. l. quominus. in xxiiij. queſt. ĩ. de flumin.
ſꝫ ad iſtud ꝓpoſitũ, parũ faciunt ſi videbis, q̃ nihil đr an culpa
p̃ſumitur, ſed in alia rõne fundatur illa defenſio, vt ibi ꝑ eos.
quomodo aũt teneat̃ dñs de incẽdio cõmiſſo ꝑ ſeruos in do-
mo conducta, vide que dixi Sali. in l. que fortuitis. C. de pigno.
ac. vide tex. in l. videamus. §. fi. ĩ. locat.

* CLAVD. ¶ Habitãt. Et ſi plures inhabitãt, cuius culpa p̃-
ſumatur, ⁊ quomodo teneat̃ ad dãnum, ⁊ multa alia in materia
incendij vide apud Alex. conſi. v. vol. j. Et quid, ſi agatur de in-
cendio, tanquam de delicto puniendo, vide Roma. cõſi. ccccj. in-
cip. eo preſuppoſito.

Roma.